

Når jeg tillægger terminologien stor betydning, hænger det sammen med, at fremtidens filmteori må gøre sig klart, at der eksisterer ikke blot to sæt af benævnelser, men også to rækker af konsekvenser, som ganske vist berører og af og til dækker hinanden, men ikke er identiske. Den ene række af udtryk er hentet fra praksis; det er den håndværksmæssige terminologi. Det andet stammer fra analysen af selv samme praktiske resultat – filmen. De må ikke være i strid med hinanden, men hverken det ene eller det andet kan være fuldstændig dækkende. Et eksempel er „klipning“ og „montage“. Det ligger udenfor rammerne her at klargøre, hvori forskellen består. Man kan nærmest sammenligne med begrebet komplementaritets, som jo også eksisterer udenfor fysikken. Eller man kan måske kildre fantasien ved at henvise til, at den ene terminologi dækker den grove, håndgribelige, makrokosmiske verden – mens den anden er filmens kvantemekanik!

At disse terminologi-problemer eksisterer bekræftes af erfaringerne fra enhver filmskole. De udspringer ikke af mine private filosofiske tilbøjeligheder.

Til slut tilbage til bogen. Med det signalement, jeg har givet her, håber jeg det vil fremgå klart, at det er en både nyttig og værdifuld bog. Netop filmskoler, filmkundskabsundervisning og lignende aktiviteter vil med fordel kunne gøre brug af den. Forudsætningen er kun, at det er *kritisk* brug, man gør. Og kritiken skal ikke bare rettes mod systematiseringen. Det kommer næsten af sig selv. Også det tilsyneladende uskyldige og i langt de fleste tilfælde positive, *eksemplerne*, må behandles med kritik.

Theodor Christensen.

Ligesom nu

Gunnar Sandfeld: „Den stumme scene“, Nyt Nordisk Forlag, 1966.

Lektor *Gunnar Sandfeld*, der tidligere har skrevet en bog om teatret i provinsen („Thalia i provinsen“), har i „Den stumme scene“ på grundlag af en imponerende dokumentation skrevet de danske biografers historie indtil tonefilmen. Bogen er omfattende (på over 550 sider) og går helt ud i detaljerne. Der synes ikke at være nogen grund til at tvivle på korrektheden i Sandfelds bog, som bl. a. er baseret på justitsministeriets arkiver, og Sandfeld er ovenikøbet i stand til at rette så velrenommerede filmhistorikere som *Marguerite Engberg* og *Bengt Idestam-Almquist* på visse punkter, selv om han ikke føler sig kompe-

tent som filmhistoriker. En misforståelse kan man dog gribe ham i allerede i forordet, hvor han nemlig skriver: „Om dansk film og filmproduktion er der skrevet mangfoldigt og let tilgængeligt af fremragende eksperter. Forskningsområdet synes på det nærmeste at være kulegravet.“ Dette turde siges at være en overdrivelse af de kapitale. Tværtimod føler man sig efter læsningen af Sandfelds bog i allerhøjeste grad mismodig på den danske filmforsknings vegne. Tænk om vi blot havde en bog herhjemme, der med samme grundighed og indsigt beskæftigede sig med filmene som Sandfeld har behandlet biograferne.

Det skal naturligvis ikke lastes Gunnar Sandfeld, at han ikke har skrevet en bog, som han hverken har følt lyst eller kompetence til at skrive, men i en større dansk filmhistorisk sammenhæng må det naturligvis forekomme en smule bagvendt, at vi har så solidt et værk om biograferne, der jo dog til syvende og sidst kun er rammen om det egentlige, filmene, men intet værk, der kommer på højde med denne bog, om selve filmene. Lad os derfor håbe, at Sandfelds bog kan blive en tilskyndelse til dem, der beskæftiger sig med dansk films historie.

„Den stumme scene“ er læst i et stræk ingen nem bog at komme igennem. Den vrirler med navne, som kun har betydning i en snæver biografisammenhæng, og den handler især om de tilsyneladende traditionelle modsætningsforhold mellem biografbranchen og myndighederne. Der er adskillige kuriøse ting at læse sig til, men så sandelig også et overmål af trivialiteter. Mest kuriøst er det måske, at man har et stærkt indtryk af, at en historie om de sidste 30 års biografafførhold ikke vil se meget anderledes ud. Biografejerne klager sig over skatter og censurindgreb og indskrænkede myndigheder lægger den ene afgift efter den anden over på biograferne. Sandfeld har et meget langt kapitel om censuren, og på dette område er det heldigvis gået frem. Det er med undren, man læser om censurens bekymring for ikke at støde tyskerne f. eks., selv efter at Tyskland havde tabt krigen. Blandt censorerne får man mest sympati for *P. A. Rosenberg*, der i det hele taget er en af de få personer i bogen, som man kan have respekt for.

„Den stumme scene“ er måske nok for spækket med oplysninger til at blive læst som kulturhistorie, og man kan ikke nægte, at tiden forsvinder lidt bag alle de mange breve og aktstykker, og redegørelser for biografer i snart sagt alle provinsbyer. Men som opslagsværk vil den være meget værdifuld. *Ib Monty.*